

University of Qom
Faculty of Literature and Humanities

Identifying the World Selected School Libraries' Services in order to Provide a Proposal for Iran

Yaghoub Norouzi^{1✉}, Jafar Ebadollah Amoughin², Nayere Jafari Far³ and Samane Sedghgoo⁴

1. Corresponding author, Department of Knowledge and Information Science, University of Qom, Qom, Iran. E-mail: ynorouzi@gmail.com

2 Department of Knowledge and Information Science, University of Qom, Qom, Iran. E-mail: ebadollah2005@qom.ac.ir

3. Department of Knowledge and Information Science, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran. E-mail: jafarinayere@gmail.com

4. Department of Knowledge and Information Science, University of Qom, Qom, Iran. E-mail: Samanesedghgoo@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received 2025-01-15 Received in revised form 2025-02-13 Accepted 2025-03-11 Published online 2025-09-23 Keywords: educational library, school library, service evaluation, Iran.	This article aims to examine the services of selected school libraries in the world and to determine and prioritize the services proposed for Iranian school libraries. To identify the world's top school library services, 23 school libraries from G20 member countries were selected and examined to determine the status of service provision. The 27 identified services were examined using the fuzzy Delphi method through a survey of 17 Iranian experts. Based on the absolute average of their opinions, the priority and importance of their use in the service provision model of Iranian school libraries were determined. The libraries studied offered 9 traditional services in the physical library space and 18 virtual services. Book lending and reading promotion programs were among the most emphasized services, indicating their importance to the satisfaction of school library members. The high standard deviation in virtual reference desk services and access to educational databases reflected the diverse opinions and experiences of the statistical population in providing these services. All 27 services offered by the world's selected libraries were approved by 17 Delphi panel members. Members' access to a variety of up-to-date resources in accordance with the curriculum of the Ministry of Education is the most important service offered in Iranian school libraries, with the highest definite average (7.71). The results of this study can help policymakers and educational planners identify and implement areas for improvement in educational libraries by identifying successful global models and ultimately helping increase the quality of education in the country.

How To Cite: Norouzi, Y., Ebadollah Amoughin, J., Jafari Far, N., & Sedghgoo, S. (2025). Identifying the world selected school libraries' services in order to provide a proposal for Iran, *Research in Instructional Methods*, 3 (3), 105-124. <https://doi.org/10.22091/jrim.2025.12127.1195>

© The Author(s)

DOI: <https://doi.org/10.22091/jrim.2025.12127.1195>

Publisher: University of Qom

Introduction

School libraries play a pivotal role in the education system, especially in the Information Age, where access to knowledge and the ability to evaluate information are crucial. School libraries provide students with access to books, educational journals, digital databases, and multimedia resources, catering to diverse learning needs. Many modern libraries incorporate technology, offering e-books, online research tools, and global knowledge repositories. School Libraries ensure equitable access to information technology and the Internet for students who may lack these resources at home. They teach students how to locate, evaluate, and use information effectively, which are essential skills in the digital era. These libraries house materials that support the school curriculum, and assist students with assignments, projects, and research. Librarians work with educators to integrate school library resources into classroom instruction and design inquiry-based learning activities. Modern libraries equip students with the skills to navigate online resources, evaluate credibility, and avoid misinformation. Students learn to analyze and create content responsibly, understanding copyright and ethical considerations. Schools Libraries are evolving by adopting cloud-based catalogs, artificial intelligence (AI) tools, and augmented reality applications to enhance learning experiences. Digital transformation in Schools libraries reduces dependency on physical resources, In the Information Age, school libraries are not merely repositories of books but dynamic learning hubs that integrate traditional resources with modern technologies. They are essential for cultivating informed, critical, and adaptable learners, thereby supporting the overarching goals of the education system (Nikou, 2024; Cohen & et al, 2023; Chow & Wong, 2020; Akande & Bamise, 2017).

Results

The aim of the article is to examine the services of selected school libraries around the world in to determine and prioritize the services proposed for Iranian school libraries. In order to recognize the world's top school library services, 23 top school libraries: International School of Zug and Luzern Switzerland, International School of Amsterdam Library (Netherlands), Copenhagen International School Library Denmark, Harrow School Library United Kingdom, Robert College Kütüphanesi Turkey, Cheongpa English Library for Children South Korea, Northwood School, Durban South Africa, Библиотека Школа № 3, Нижний Новгород Russia, Biblioteca Vasconcelos Mexico, (広島国際学校) 広島国際学校 図書館 Japan, Palazzo Fascie-Rossi Italy, The Jakarta Intercultural School Library Indonesia, St. Xavier's College High School, Mumbai India, Bibliothèque scolaire de l'École Européenne France, NE Woollam (Yukon) Canada, Felicitas Loebens Brazil, Reddam House Library Australia, Biblioteca CRA (Centros de Recursos para el Aprendizaje) Argentina, Phillips Exeter Academy Library USA, The Peddie School Library USA, The Dalton School Library USA, Beijing International School Library China, The European School Library, Frankfurt Germany from BG member countries were selected and reviewed to determine the status of service provision. 27 services were identified in the physical and virtual library space in the school libraries studied. 9 services provided in the traditional section are: 1. Library management, specialist librarian 2. Library introduction 3. Follow-up on requests and ordering and provision of required resources and facilities 4. Loan 5. Reference 6. Reading promotion programs (e.g., reading competition, school book reading meeting, book introduction, etc.) 7. Holding skills training workshops for students 8. Providing access to an up-to-date and rich collection of books, magazines, etc. 9. Interactive services in the physical library space (chat room, suggestions, surveys, conference rooms, etc.) And 18 services provided in the virtual section are: 1. Search and retrieval 2. Virtual reference desk 3. Remote membership 4. Current awareness (announcing news and updates from the collection) 5. Selective dissemination of information (receiving requested and needed information for each individual) 6. Interlibrary loan 7. Distance learning (virtual reading sessions and curriculum support...) 8. Preparation of educational guides and documents, access to digital resources and scientific-educational databases 9. Personal library (reading room of borrowed resources) 10. Loan desk notifications to users 11. Ability to select language on site 12. Communication and interaction with the library through the site (electronic bulletin board, mailboxes) 13.

Presence of a frequently asked questions section on the school library site 14. Librarian research support and assistance to students in cyberspace (information and digital literacy) 15. Optimal site management - appropriate user interface 16. Access to educational databases 17. Diversity in providing students with various types of information resources 18. Introduction of library staff on the school library site. 27 services identified in school libraries using the fuzzy A survey of 17 Iranian experts based on the weighted average of their prioritization opinions and the importance of their use proposed 27 services identified in school libraries using the fuzzy Delphi method for presentation in Iranian school libraries. Book lending and reading promotion programs were among the most emphasized services, indicating their importance to the satisfaction of school library members. The high standard deviation in virtual reference desk services and access to educational databases reflected the diverse opinions and experiences of the statistical population in providing these services.

Conclusions

Search and retrieval systems are at the heart of the services of the libraries studied, enabling efficient access to information and resources (level of emphasis on presentation is 82.6%), Therefore, the results of the study are consistent with the findings of previous research (Hannah Shirley & Nair, 2024; Fagbemi, Abdurahaman & Ahmedsenior, 2023; Asselin, 2021) in this field..A school library's success lies in its ability to cater to the diverse needs of its students, teachers, and staff. Offering a wide range of information resources ensures that the library can support different learning styles, academic requirements, and personal interests, fostering a well-rounded educational experience (Level of emphasis on presentation is 78.3%). Specialist librarians are vital to the success of school libraries. The library's unique blend of pedagogical knowledge, information expertise, and dedication to fostering literacy ensures that it remains a hub of learning and growth. Specialist librarians contribute significantly to academic achievement and the development of lifelong learners by supporting students, teachers, and the broader school community Iranian experts consider the presence of specialized librarians in Iranian school libraries essential. The results of this study can help policymakers and educational planners to identify and implement areas for improvement in educational libraries by identifying successful global models, and ultimately help increase the quality of education in the country.

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants in the present study

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and misconduct

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

شناسایی خدمات کتابخانه های آموزشی برگزیده جهان به منظور ارائه پیشنهادی برای ایران

یعقوب نوروزی^۱، جعفر عبادالله عموقین^۲، نیره جعفری فر^۳ و سمانه صدق گو^۴

۱. استاد گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران (نویسنده مسئول). ynorouzi@gmail.com

۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران. ebadollah2005@qom.ac.ir

۳. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قم، قم، ایران. jafarinayere@gmail.com

۴. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه قم، قم، ایران. Samanesedghgoo@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف، شناسایی خدمات کتابخانه های آموزشی برگزیده جهان است تا براساس آن خدمات پیشنهادی برای کتابخانه های آموزشی ایران تعیین و اولویت بندی شود. به منظور شناسایی خدمات کتابخانه های آموزشی برتر جهان، ۲۳ کتابخانه آموزشی کشورهای عضو گروه ۲۰ که در کشور خود، سرآمدترین بودند انتخاب شده و مورد بررسی و تعیین وضعیت ارائه خدمت قرار گرفتند و ۲۷ خدمت شناسایی شده با استفاده از روش دلفی فازی از طریق نظرسنجی از ۱۷ نفر از خبرگان ایرانی مورد بررسی قرار گرفت. براساس میانگین قطعی نظرات اولویت بندی و میزان اهمیت به کارگیری آن ها در ارائه خدمات پیشنهادی جهت ارائه در کتابخانه های آموزشی ایران تعیین شد. کتابخانه های مورد مطالعه، ۹ خدمت در بستر سنتی در فضای فیزیکی کتابخانه و ۱۸ خدمت در بستر مجازی ارائه داده بودند. امانت و برنامه های ترویج کتاب خوانی از بارزترین خدمات بود که نشان از اهمیت شان بر رضایت اعضای کتابخانه آموزشی داشت. انحراف معیار بالا در خدمات میز مرجع مجازی و دسترسی به پایگاه های اطلاعاتی آموزشی، تنوع نظرات و تجربیات مختلف جامعه آماری را در ارائه این خدمات منعکس کرد. تمامی ۲۷ خدمت ارائه شده در کتابخانه های برگزیده از سوی ۱۷ عضو پنل دلفی تأیید شد. خدمات دسترس پذیری اعضا به مجموعه ای از انواع منابع به روز و مطابق سرفصل دروس وزارت آموزش و پرورش، با بالاترین میانگین قطعی (۷/۷۱) با اهمیت ترین خدمت پیشنهادی در کتابخانه های آموزشی ایران است. نتایج این تحقیق می تواند به سیاست گذاران و برنامه ریزان آموزشی کمک کند تا با شناسایی الگوهای موفق جهانی، زمینه های بهبود در کتابخانه های آموزشی را شناسایی و اجرا کنند، و در نهایت به افزایش کیفیت آموزش در کشور کمک نمایند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۶	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۲۵	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۱	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۷/۰۱	
کلیدواژه ها: کتابخانه آموزشی، کتابخانه مدرسه ای، ارزیابی خدمات، ایران.	

استناد: نوروزی یعقوب؛ عموقین، جعفر عبادالله، جعفری فر، نیره؛ صدق گو، سمانه (۱۴۰۴). شناسایی خدمات کتابخانه های آموزشی برگزیده جهان به منظور ارائه پیشنهادی برای ایران، پژوهش در روش های آموزش، ۳ (۳)، ۱۰۵-۱۲۴. <https://doi.org/10.22091/jrim.2025.12127.1195>

مقدمه

کتابخانه‌های آموزشی به عنوان مرکز منابع اطلاعاتی یکی از نهادهای کلیدی و ضروری مدارس در نظام آموزش و پرورش ایران هستند. این کتابخانه‌ها نقش بسیار مهمی در فرآیند یادگیری و توسعه علمی دانش‌آموزان دارند. این نوع کتابخانه‌ها به عنوان یک مرکز اطلاعاتی، منابع مختلفی مانند کتاب‌ها، مقالات، نرم‌افزارها و منابع دیجیتال را در اختیار دانش‌آموزان و معلمان قرار می‌دهند. طبق تعریف ارائه شده در دایرةالمعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی، کتابخانه آموزشی عبارت است از: واحدی خدماتی در مدارس ابتدایی و متوسطه که به منظور حمایت از برنامه‌های آموزشی وزارت آموزش و پرورش ایجاد شده و باید بتواند از راه تأمین مواد، تسهیلات و خدمات پاسخ‌گوی نیازهای آموزشی، اطلاعاتی، تحقیقاتی، فردی، و اوقات فراغت دانش‌آموزان و معلمان باشد (Houri, Afshar, 2006). کتابخانه‌های آموزشی در انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان نقش مؤثری ایفا می‌کنند و از خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان حمایت می‌کنند (Nikou, 2024; Cohen & et al, 2023; Chow & Wong, 2020; Akande & Bamise, 2017). کلیدی در فرآیند آموزش، می‌تواند نقش بسیار مؤثری در حل اختلالات و نارسایی‌های یاددهی و یادگیری دانش‌آموزان داشته باشند. این نارسایی‌ها شامل مشکلات مختلفی نظیر ضعف در توجه، یادگیری کند، اختلالات خواندن و نوشتن، اختلالات یادگیری زبان و مشکلات یادگیری در زمینه‌های خاص است. در این راستا، کتابخانه‌های آموزشی از طرق مختلف می‌توانند به رفع این مشکلات کمک کنند که از جمله آن‌ها می‌توان به تأمین منابع آموزشی تخصصی (Keshav, Julien & Miezal, 2022)؛ استفاده از فناوری و نرم‌افزارهای آموزشی (Merga, 2021)؛ ایجاد یک محیط آموزشی متمرکز و آرام (Ifeyinwa, 2024)؛ احیای فرهنگ مطالعه و ترویج مطالعه داوطلبانه در بین دانش‌آموزان (Ogbonna & Eze, 2015)؛ ارائه فضاهای یادگیری تعاملی و مشارکتی (Lee & et al, 2017)؛ ترویج برنامه‌های سوادآموزی و خواندن (Willis, Hughes & Bland, 2019)؛ تأمین منابع پشتیبانی والدین و معلمان (Iremeka, Ezenwaji & Ezenwaji, 2021) خدمات حمایت تقویت یادگیری اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان (Heath, Smith & Young, 2017) و ارزیابی روش‌های دسترسی و استفاده دانش‌آموزان از منابع اطلاعاتی کتابخانه مدرسه به منظور تعیین بازخورد و جایگزین باروش‌های بهتر (Benard & Dulles, 2014) اشاره نمود. کتابخانه‌های آموزشی برای تحقق اهداف خود با ارائه انواع خدمات مختلف به عنوان یک ابزار اساسی در ارتقای کیفیت آموزش و پرورش در مدارس ایران می‌توانند عمل کنند. وجود زیرساخت‌های خدمات اطلاعاتی مناسب در کتابخانه‌های آموزشی، آموزش را از عرصه تنگ و بستر درس‌نامه‌ها به فضای باز و گسترده وسیع دانش و مهارت خواهند گشاد. چرا که می‌تواند به تحول بنیادین در فرآیندهای آموزشی و یادگیری در مدارس منجر شود. زیرساخت‌های اطلاعاتی مناسب، شامل منابع دیجیتال، سیستم‌های جستجو و بازیابی اطلاعات، فناوری‌های نوین و تجهیزات لازم برای دسترسی سریع و مؤثر به اطلاعات هستند. در چنین فضایی است که کتابخانه‌های آموزشی دیگر صرفاً یک محل ذخیره کتاب‌ها نخواهند بود، بلکه به یک مرکز پیشرو در ارتقای دانش و مهارت‌های علمی و پژوهشی تبدیل خواهند شد. این تغییر به کتابخانه‌های آموزشی این امکان را می‌دهد که به عنوان یک نهاد کلیدی در نظام آموزش و پرورش عمل کنند و جایگاه واقعی خود را در فرآیند یادگیری و توسعه علمی در مدرسه و در نظام آموزش و پرورش پیدا کنند (Neshat and Hour, 2007). بررسی خدمات کتابخانه‌های آموزشی از آن جهت اهمیت دارد که این خدمات می‌توانند نقش برجسته‌ای در ارتقای کیفیت آموزشی، توسعه مهارت‌های دانش‌آموزان و بهبود فرآیند تدریس ایفا کنند. این فرایند همچنین می‌تواند به شناسایی و رفع مشکلات موجود در این مراکز کمک کند. تحقیقات انجام شده در زمینه ارزیابی وضعیت کتابخانه‌های آموزشی ایران نشان داده کتابخانه‌های آموزشی در شهرهای مختلف کشور وضعیت مطلوبی نداشته‌اند. (Ziaei, Salami, & Motaghy Dadgar, 2016; Azhdeh & Sepehr, 2011). مبتنی بر یافته‌های تحقیقات انجام شده در این زمینه پرداختن به اهمیت مبحث خدمات کتابخانه‌ای موضوع جدیدی نیست (Hannah Shirley & Nair, 2024; Fagbemi, Abdurahaman & Ahmedsenior, 2023; Nwankwo, Akanwa & Nwankwo, 2023).

Okorie, 2022, Asselin, 2021, Shonhe & Marambe, 2019, Baro & Eze, 2016, Ziaei, Salami, & Motaghy Dadgar, 2016; Rahjou & et al, 2024; Jafari Baghiabadi & et al, 2023; Jafari Baghiabadi & Farshid, 2021; (Azhdeh & Sepehr, 2011; Bigdeli, Zolfaghari Asl, 2017). کتابخانه‌ها همواره از دیرباز دستیابی به اهداف خود را در راستای برآوردن نیازهای اطلاعاتی مراجعین می‌دانستند در این راستا تا نیمه دوم قرن بیستم کتابخانه‌های آموزشی به شیوه سنتی عمل می‌کردند بدین صورت که ارائه خدمات مستلزم حضور منابع اطلاعاتی و مراجعه کننده در زمان و مکان واحدی بود. با توسعه فناوری در اواخر قرن بیستم تغییرات وسیعی در زمینه ارائه خدمات کتابخانه‌ای به وقوع پیوست و ظهور خدمات دیجیتال با گستره و تنوع خاص خود نویدبخش ارائه قابلیت‌های ویژه‌ای در این رابطه بوده است، اما تاکنون پژوهشی با رویکرد اثر حاضر که تلاش کند با رویکردی جامع خدمات کتابخانه‌های آموزشی برگزیده جهان را رصد نماید و خدمات پیشنهادی برای کتابخانه‌های آموزشی ایران ارائه دهد، انجام نگرفته است. انجام چنین پژوهشی و دقت در نتایج آن، می‌تواند راه گشای حل مشکلات موجود در این گونه از کتابخانه‌ها در کشور باشد. ازاین‌رو مطالعه حاضر کوشید تا با بررسی خدمات کتابخانه‌های آموزشی در کشورهای پیشرفته صنعتی جهان که عضو گروه ۲۰ هستند به‌منظور ارائه خدمات پیشنهادی برای کتابخانه‌های آموزشی ایران بپردازد و به سؤالات زیر پاسخ دهد:

- اولویت ارائه انواع خدمات در کتابخانه‌های آموزشی برگزیده جهان چگونه است؟

- میزان سرویس‌دهی کتابخانه‌های آموزشی منتخب در زمینه ارائه خدمات تعیین شده در سیاهه ارزیابی در دو بستر فیزیکی (سنتی) و مجازی بر حسب کشور تا چه اندازه است؟

- خدمات پیشنهادی جهت ارائه در کتابخانه‌های آموزشی ایران کدام است؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است و با رویکرد آمیخته (ترکیبی از مطالعات اسنادی و پیمایشی) انجام شده است. در مرحله نخست، خدمات کتابخانه‌های آموزشی برگزیده جهان از طریق مطالعه اسنادی شناسایی گردید. در مرحله دوم، به‌منظور بررسی و تعیین اولویت خدمات پیشنهادی برای کتابخانه‌های آموزشی ایران، از روش دلفی فازی استفاده شد.

جامعه پژوهش در مرحله اول مشتمل بر ۲۳ کتابخانه آموزشی^۱ برگزیده از کشورهای گروه ۲۰^۲ است که در ۱۰ ویژگی: وسعت و تنوع ارائه مجموعه سنتی و دیجیتال، تمرکز بر خدمات دیجیتال و یادگیری الکترونیکی، ارائه خدمات متمرکز چندفرهنگی و بین‌المللی، ارائه خدمات تعاملی پیشرفته و اجرای برنامه‌های مهارت‌آموزی علمی، طراحی مدرن و تأمین امکانات و تجهیزات فناورانه مدرن و دیجیتال، ارائه خدمات یکپارچه تحت وب، پشتیبانی از زبان‌آموزی دانش‌آموزان، ویژگی‌های معماری خاص ساختمان، اهمیت تاریخی منابع مجموعه و استفاده از سامانه پیشرفته مدیریت فرایند کتابخانه در بین کتابخانه‌های آموزشی در هر یک از کشورهای مورد مطالعه^۳ سرآمدترین بودند^۴ که اسامی آن‌ها در جدول ۱ ارائه شده است:

۱. بایبوردی و همکاران (۱۴۰۱) آورده‌اند در صورت همگن بودن گروه پاسخ‌گو برای ایجاد نتایج اثربخش حجم نمونه‌ای متشکل از ۱۰ الی ۱۵ کفایت می‌کند.
 ۲. کشورهای گروه ۲۰ در مجموع ۸۵ درصد کل اقتصاد جهانی و دو سوم جمعیت جهان را در بر دارد و شامل کشورهای آرژانتین، استرالیا، برزیل، کانادا، چین، فرانسه، آلمان، هند، اندونزی، ایتالیا، ژاپن، مکزیک، روسیه، آفریقای جنوبی، کره جنوبی، ترکیه، بریتانیا، آمریکا، اتحادیه اروپا و عربستان می‌شود.
 ۳. جهت شناسایی کتابخانه‌های برگزیده در هر کشور، با استفاده از کلیدواژه‌های: choicest, first-class, foremost, greatest, highest matchless number 1, best, school library. در موتور جستجوهای عمومی ۱۰ کتابخانه آموزشی از اولین لیست نتایج جستجو در کشورهای مورد مطالعه براساس معیارهای پژوهش شناسایی و با یکدیگر مقایسه شدند که براساس معیارهای پژوهش، رتبه‌بندی و سرآمدترین آن‌ها در لیست نهایی جهت بررسی به‌عنوان کتابخانه آموزشی برگزیده در هر کشور، تعیین شد.
 ۴. کشور عربستان فاقد کتابخانه آموزشی مطابق تعریف عملیاتی پژوهش بود، بنابراین از لیست بررسی حذف شد و کشور آمریکا چون در این زمینه صاحب کتابخانه‌های آموزشی سرآمدتری بود تعداد بیشتری کتابخانه آموزشی از آن به‌عنوان جامعه آماری برگزیده شد.

جدول ۱: معرفی کتابخانه‌های آموزشی برگزیده جهان

نام کتابخانه آموزشگاهی	نام کشور	آدرس وب سایت
کتابخانه مدرسه بین‌المللی زوج و لوزرن ^۱	عضو اتحادیه اروپا-سوئیس	https://iszl.libguides.com/c.php?g=694832&p=4987054
کتابخانه بین‌المللی مدرسه آمستردام ^۲	عضو اتحادیه اروپا-هلند	https://www.isa.nl/libraries/
کتابخانه مدرسه بین‌المللی کپنهاگ ^۳	عضو اتحادیه اروپا-دانمارک	https://www.copenhageninternational.school/learning/the-library/
کتابخانه مدرسه هارو ^۴	بریتانیا	https://www.harrow.gov.uk/libraries/school-library-service
کتابخانه کالج رابرت (استانبول) ^۵	ترکیه	https://library.robcol.k12.tr/Home
کتابخانه آموزش انگلیسی برای کودکان چئونگپا ^۶	کره جنوبی	https://www.yslibrary.or.kr/small/index.do
کتابخانه مدرسه نورث وود، دوربان ^۷	آفریقای جنوبی	https://polaris.odinlibrary.org/polaris/default.aspx?ctx=84.1033.0.0.1
کتابخانه مدرسه شماره ۳، نیژنی نووگورود ^۸	روسیه	https://book-hall.ru/o-nas/biblioteki-dlya-detei/filial-biblioteka-im-k-simonova
کتابخانه واسکونسوس ^۹	مکزیک	https://bibliotecavasconcelos.gob.mx/
کتابخانه مدرسه بین‌المللی هیروشیما ^{۱۰}	ژاپن	https://www.hirokokuu.ac.jp/library/
پالازو فاشیو روزی ^{۱۱}	ایتالیا	https://istruzione.cittametropolitana.genova.it/content/biblioteca-di-sestri-levante-fascie-rossi
کتابخانه مدرسه بین‌فرهنگی جاکارتا ^{۱۲}	اندونزی	https://jisedu.libguides.com/hslibrary/welcome
کتابخانه دبیرستان کالج سنت خاویر، بمبئی ^{۱۳}	هند	https://ww2.sxie.info/sxie-academics/library

1. international school of zug and luzern
2. international school of amsterdam library (netherlands)
3. copenhagen international school library
4. harrow school library
5. robert college kütüphanesi
6. cheongpa english library for children
7. northwood school, durban
8. библиотека школа № 3, нижний новгород
9. biblioteca vasconcelos
10. (広島国際学校) 広島国際学校 図書館
11. palazzo fascie-rossi
12. the jakarta intercultural school library
13. st. xavier's college high school, mumbai

نام کتابخانه آموزشگاهی	نام کشور	آدرس وب سایت
کتابخانه فرانسوی مدرسه اروپایی ^۱	فرانسه	https://www.eeb3.eu/fr/bibliotheque-2/
کتابخانه مدرسه ان.ای. ولام (یوکون) ^۲	کانادا	https://www.tusd.org/schools/yukon/our-school/library
کتابخانه فلیسیاس لوبنس ^۳	برزیل	https://cnslpb.com.br/bibliotecafelicias/
کتابخانه رددام هاوس ^۴ کتابخانه سی. آر. ای (مراکز منابع یادگیری) مدرسه آلیکانتته دل سول ^۵	استرالیا	https://reddamlibrary.librarika.com/
کتابخانه آکادمی فیلیپس اکستر ^۶	آرژانتین	https://www.bibliotecas-cra.cl/
کتابخانه مدرسه پدی ^۸	آمریکا	https://exeter.edu/library/
کتابخانه مدرسه دالتون ^۹	آمریکا	https://peddie.org/peddie-education/academics/library/
کتابخانه بین‌المللی مدرسه پکن ^{۱۰}	آمریکا	https://www.dalton.org/programs/library
کتابخانه مدرسه اروپایی فرانکفورت ^{۱۱}	چین	https://libguides.isb.cn/
	آلمان	https://www.esffm.org/en/secondary/library

جهت تهیه چک‌لیست ارزیابی کتابخانه‌های مورد مطالعه ابتدا جهت شناسایی خدمات ارائه شده از سوی جامعه آماری از روش مشاهده مستقیم استفاده شد. مشاهده به‌عنوان یک ابزار گردآوری اطلاعات دسته اول در پژوهش علمی کاربرد دارد و به‌عنوان ابزار مهم در تحقیق کیفی به حساب می‌آید (Bazargan Harandi, Hejazi and Sarmad, 2024).

از این‌رو به وب سایت کتابخانه‌های آموزشگاهی مورد مطالعه مراجعه شد و خدماتی را که ارائه داده بودند به طور کامل استخراج شد. جهت اطمینان از بخش پرسش از کتابدار نیز کمک گرفته شد که در نهایت ۲۷ خدمت در دو بستر سنتی (فضای فیزیکی کتابخانه) و مجازی شناسایی شد. در پرسش‌نامه طراحی شده به‌منظور سیاهه خدمات کتابخانه‌های آموزشگاهی، به‌منظور تعیین میزان انجام هر

1. bibliothèque scolaire de l'école européenne

2. ne woollam (yukon)

3. felicitas loebens

4. reddam house library

5. biblioteca cra (centros de recursos para el aprendizaje)

6. colegio alicante del sol

7. phillips exeter academy library

8. the peddie school library

9. the dalton school library

10. beijing international school library

11. the european school library, frankfurt

خدمت در جامعه آماری سه موقعیت در نظر گرفته شد. در هنگام بررسی کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه، اگر خدمتی انجام شده بود امتیاز آن برای کتابخانه آموزشی ۳ در نظر گرفته شد؛ یا آن خدمت به صورت ناقص و در بعضی بخش‌ها و برای طیف مشخصی از اعضا کتابخانه انجام شده بود که امتیاز آن ۲ در نظر گرفته شد؛ یا کتابخانه آموزشی مورد مطالعه آن خدمت را ارائه نکرده بود که امتیاز برابر ۱ در نظر گرفته شد. همان‌گونه که سیف (Saif, 2022) اشاره دارد در زمینه بررسی روایی محتوایی بهتر آن است که از تعداد ارزیابی بیشتری (بالتر از ۱۰) استفاده شود، بنابراین چک‌لیست از اعتبار کافی برخوردار بوده و نتایج حاصل از تحقیق را می‌توان به جامعه‌ای که نمونه از آن انتخاب شده است، تعمیم داد. مقدار ضریب آلفا کرونباخ چک‌لیست ارزیابی کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه ۰/۸۳۴ شد که بزرگتر از ۰/۷ است که نشان می‌دهد سیاهه ارزیابی پایا است.

سپس به منظور ارائه خدمات پیشنهادی برای کتابخانه‌های آموزشی ایران، چک لیستی از انواع خدمات ارائه شده از سوی کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه تهیه و سپس با روش دلفی فازی، پنل دلفی با حضور ۷ متخصص حوزه علم اطلاعات که از اعضای هیات علمی بوده و صاحب اثر چاپ شده در حوزه خدمات و کتابخانه‌های آموزشی بودند، ۵ مدیر مدرسه و ۵ کتابدار متخصص که سابقه خدمت در کتابخانه مدارس را داشتند (در مجموع ۱۷ نفر) شکل گرفت. در نهایت با توجه به نتایج به دست آمده خدمات پیشنهادی تعیین و براساس میانگین قطعی نظرات اعضای پنل در اولویت، اهمیت ارائه هر یک از ۲۷ خدمت شناسایی شده براساس اعداد ۱ تا ۹ که نماینده دامنه نظرات بین اهمیت ندارد تا اهمیت ارائه خدمت کاملاً ضروری است رتبه‌بندی و در قالب چارچوبی پیشنهادی برای خدمات‌دهی در کتابخانه‌های آموزشی ایران ارائه گردید. در این پژوهش حد آستانه تأیید خدمت پیشنهادی مبتنی بر میانگین قطعی امتیازدهی خبرگان، عدد ۶ در نظر گرفته شد (Habibi, Jahantigh & Sarafrazi, 2015). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار اس.پی.اس.اس^۱ استفاده گردید. جهت تعیین نرمال بودن داده‌ها از آزمون شاپیرو-ویلک^۲ و کلموگروف-اسمیرنوف^۳ و جهت تعیین ارزیابی وضعیت موجود نسبت شرایط مورد نیاز و مطلوب در خدمات‌دهی جامعه آماری از آزمون آماری تی بهره گرفته شد.

یافته‌ها

پاسخ پرسش اول: اولویت ارائه انواع خدمات در کتابخانه‌های آموزشی جهان چگونه است؟

جدول ۲ وضعیت انجام انواع خدمات در کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه را که در دو بستر سنتی در فضای فیزیکی و مجازی ارائه گردیده است را نشان می‌دهد:

جدول ۲. تعیین وضعیت انجام خدمات در کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه

بسترهای ارائه خدمات	خدمات	خیر	تا حدی	بله	میانگین	انحراف معیار
سنتی، فضای فیزیکی	ارائه کلیه خدمات توسط کتابدار متخصص	۱ ۴/۳٪	۴ ۱۷/۴٪	۱۸ ۷۸/۳٪	۲/۷۴	۰/۵۴۱
	معرفی کتابخانه	۰ ۰٪	۶ ۲۶/۱٪	۱۷ ۷۳/۹٪	۲/۷۴	۰/۴۴۹
	پیگیری تجمیع درخواست‌ها و سفارش و تهیه منابع و امکانات مورد نیاز	۱ ۴/۳٪	۱۵ ۶۵/۲٪	۷ ۳۰/۴٪	۲/۲۶	۰/۵۴۱

1. spss

2. shapiro-wilk test

3. kolmogorov-smirnov test

بسترهای ارائه خدمات	خدمات	خیر	تا حدی	بله	میانگین	انحراف معیار
خدمات در بستر مجازی	امانت	تعداد درصد	۰ ۰٪	۰ ۰٪	۲۳ ۱۰۰٪	۳ ۰
	مرجع	تعداد درصد	۰ ۰٪	۵ ۲۱/۷٪	۱۸ ۷۸/۳٪	۲/۷۸ ۰/۴۲۲
	برنامه های ترویج کتابخوانی (مسابقه کتابخوانی، نشست کتابخوان در مدرسه، معرفی کتاب و...)	تعداد درصد	۰ ۰٪	۲ ۸/۷٪	۲۱ ۹۱/۳٪	۲/۹۱ ۰/۲۸۸
	برگزاری کارگاه مهارت آموزی برای دانش آموزان	تعداد درصد	۰ ۰٪	۱۳ ۵۶/۵٪	۱۰ ۴۳/۵٪	۲/۴۳ ۰/۵۰۷
	فراهم سازی دسترس پذیری به مجموعه منابع به روز و غنی کتاب، مجلات و...	تعداد درصد	۲ ۲/۸۷٪	۴ ۰/۱۹٪	۱۷ ۸۱/۰٪	۲/۸۱ ۰/۴۰۲
	خدمات تعاملی در فضای فیزیکی کتابخانه (تالار گفتگو، پیشنهادات، نظرسنجی، اتاق کنفرانس و...)	تعداد درصد	۰ ۰٪	۹ ۴۰/۹٪	۱۳ ۱/۵۹٪	۲/۵۹ ۰/۵۰۳
	جستجو و بازیابی	تعداد درصد	۰ ۰٪	۴ ۱۷/۴٪	۱۹ ۸۲/۶٪	۲/۸۳ ۰/۳۸۸
	میز مرجع مجازی	تعداد درصد	۴ ۱۷/۴٪	۷ ۳۱/۸٪	۱۲ ۵۴/۵٪	۲/۴۱ ۰/۷۳۴
	عضویت از راه دور	تعداد درصد	۱ ۴/۳٪	۱۴ ۶۰/۹٪	۸ ۳۴/۸٪	۲/۳ ۰/۵۵۹
	آگاهی رسانی جاری (اعلام اخبار و تازه های مجموعه)	تعداد درصد	۱ ۴/۳٪	۱۰ ۴۵/۵٪	۱۲ ۵۴/۵٪	۲/۵۵ ۰/۵۱
	اشاعه گزینشی اطلاعات (دریافت اطلاعات درخواستی و مورد نیاز هر فرد)	تعداد درصد	۰ ۰٪	۱۵ ۶۵/۲٪	۸ ۳۴/۸٪	۲/۳۵ ۰/۴۸۷
	امانت بین کتابخانه ای	تعداد درصد	۶ ۱/۲۶٪	۸ ۳۴/۸٪	۹ ۳۹/۱٪	۲/۱۳ ۰/۸۱۵
	آموزش از راه دور (نشست مجازی کتابخوانی و حمایت از برنامه درسی ...)	تعداد درصد	۱ ۴/۳٪	۱۶ ۶۹/۶٪	۶ ۲۶/۱٪	۲/۲۲ ۰/۵۱۸
	تهیه راهنماها و مستندات آموزشی دسترسی به منابع دیجیتال و پایگاه های علمی - آموزشی	تعداد درصد	۰ ۰٪	۹ ۳۹/۱٪	۱۴ ۶۰/۹٪	۲/۶۱ ۰/۴۹۹
	کتابخانه شخصی (اتاق مطالعه از منابع مورد امانت گرفته شده)	تعداد درصد	۲ ۸/۷٪	۱۲ ۵۲/۲٪	۹ ۳۹/۱٪	۲/۳ ۰/۶۳۵
	اخطارهای میز امانت به کاربران	تعداد درصد	۱ ۴/۳٪	۱۳ ۵۶/۵٪	۹ ۳۹/۱٪	۲/۳۵ ۰/۵۷۳
	ارائه خدمات به کاربران با زبان های مختلف	تعداد درصد	۱۴ ۶۰/۹٪	۶ ۲۶/۱٪	۳ ۱۳/۰٪	۱/۵۲ ۰/۷۳
	ارتباط و تعامل با کتابخانه از طریق سایت (تابلوی اعلانات الکترونیکی، صندوق های پستی)	تعداد درصد	۳ ۱۳/۰٪	۳ ۱۳/۰٪	۱۷ ۷۳/۹٪	۲/۶۱ ۰/۷۲۲
	وجود بخش پرسش های متداول در سایت کتابخانه مدرسه	تعداد درصد	۵ ۲۱/۷٪	۱۰ ۴۳/۵٪	۸ ۳۴/۸٪	۲/۱۳ %۷۵۷

بسترهای ارائه خدمات	خدمات	خیر	تا حدی	بله	میانگین	انحراف معیار
پشتیبانی و دسترسی پژوهشی کتابدار از دانش‌آموزان در فضای مجازی (سواد اطلاعاتی و دیجیتال)	تعداد درصد	۱ %۴/۳	۱۲ %۵۲/۲	۱۰ %۴۳/۵	۲/۳۹	۰/۵۸۳
راهبری مطلوب سایت- رابط کاربری متناسب	تعداد درصد	۱ %۴/۳	۱۱ %۴۷/۸	۱۱ %۴۷/۸	۲/۴۳	۰/۵۹
دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی آموزشی	تعداد درصد	۷ %۳۰/۴	۵ %۲۱/۷	۱۱ %۴۷/۸	۲/۱۷	۰/۸۸۷
تنوع ارائه انواع منابع اطلاعاتی برای دانش‌آموزان	تعداد درصد	۰ %	۵ %۲۱/۷	۱۸ %۷۸/۳	۲/۷۸	۰/۴۲۲
معرفی کارکنان کتابخانه در سایت کتابخانه مدرسه	تعداد درصد	۷ %۳۰/۴	۶ %۲۶/۱	۱۰ %۴۳/۵	۲/۱۳	۰/۸۶۹

براساس نتایج جدول ۲، ۹ خدمت در بستر سنتی و فیزیکی و ۱۸ خدمت در بستر مجازی از سوی جامعه آماری انجام می‌گیرد؛ بنابراین، در مجموع ۲۷ خدمت مختلف از سوی جامعه آماری برای اعضایشان ارائه شده است. خدمت امانت با بیشترین فراوانی دارای بالاترین میانگین برابر ۳ که بر اهمیت‌ترین خدمت به منظور ارائه خدمات در کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه شناخته شد و ارائه خدمت امانت بین کتابخانه‌ای با کمترین میانگین برابر ۲/۱۳ گزارش شده که نشان داد کمترین اولویت اهمیت ارائه خدمات را برای کتابخانه‌های مذکور دارد. همچنین انحراف معیار بالا در خدمات میز مرجع مجازی و دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی آموزشی مشاهده شد.

پاسخ پرسش دوم: میزان سرویس‌دهی کتابخانه‌های آموزشی منتخب در زمینه ارائه خدمات تعیین شده در سیاهه ارزیابی در دو بستر فیزیکی (سنتی) و مجازی تا چه اندازه است؟
برای انجام مقایسه عملکرد جامعه پژوهش در ارائه خدمات در ابتدا نرمال بودن داده‌ها از طریق آزمون نرمالیتی شاپیرو-ویلک^۱ و کلموگروف-اسمیرنوف^۲ انجام شد که نتایج در جدول ۳ ارائه شده است:

جدول ۳: آزمون نرمالیتی					
آزمون نرمالیتی					
کلموگروف-اسمیرنوف			شاپیرو-ویلک		
آماره	درجه آزادی	سطح معناداری	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری
۰/۱۶۱	۲۳	۰/۱۲۸	۰/۹۵۰	۲۳	۰/۲۸۷
بسترهای ارائه خدمات					

جدول ۳ نشان داد سطح معناداری آزمون بیشتر از مقدار ۰/۰۵ بوده و در نتیجه نشان می‌دهد متغیر مورد نظر از آزمون نرمال پیروی می‌کند؛ بنابراین برای انجام مقایسه می‌توان از آزمون پارامتری تی استفاده نمود.
جدول ۴ آمار توصیفی متغیر مورد نظر را نشان می‌دهد.

1 shapiro-wilk test

2 kolmogorov-smirnov test

جدول ۴: اطلاعات آمار توصیفی جامعه آماری

جدول آمار توصیفی			
تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	انحراف از میانگین
۲۳	۲/۴۶۰۷	۰/۲۲۹۲۴	۰/۰۴۷۸۰

بسترهای ارائه خدمت

براساس جدول ۴، انحراف استاندارد ۰/۲۲۹۲۴ و انحراف از میانگین ۰/۰۴۷۸۰ محاسبه شد. جدول ۵ نتایج آزمون تی را گزارش می‌دهد.

جدول ۵: نتایج آزمون تی

آزمون یک جامعه مستقل					
۲ = مقدار					
آزمون تی	درجه آزادی	سطح اطمینان	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان	پایین
بسترهای ارائه خدمت	۲۲	۰/۰۰۰	-۰/۵۳۹۲۷	-۰/۶۳۸۴	-۰/۴۴۰۱

همان‌طور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود، سطح اطمینان کوچکتر از مقدار ۰/۰۵ گزارش شده است که نشان می‌دهد سطح خدمات ارائه شده در کتابخانه‌های آموزشگاهی در وضعیت موجود با شرایط مورد نیاز و مطلوب تفاوت معناداری وجود دارد. حد مطلوب در اینجا، ارائه خدمات قابل انتظار است که در بسیاری از موارد انجام نشده یا تا حدی انجام شده که مطلوب نیست. در ادامه در جدول ۶ وضعیت ارائه خدمات ۲۳ کتابخانه مورد مطالعه در دو بستر سنتی و فضای فیزیکی و فضای مجازی مبتنی بر میانگین تعیین و بر حسب کشور ارائه شده است.

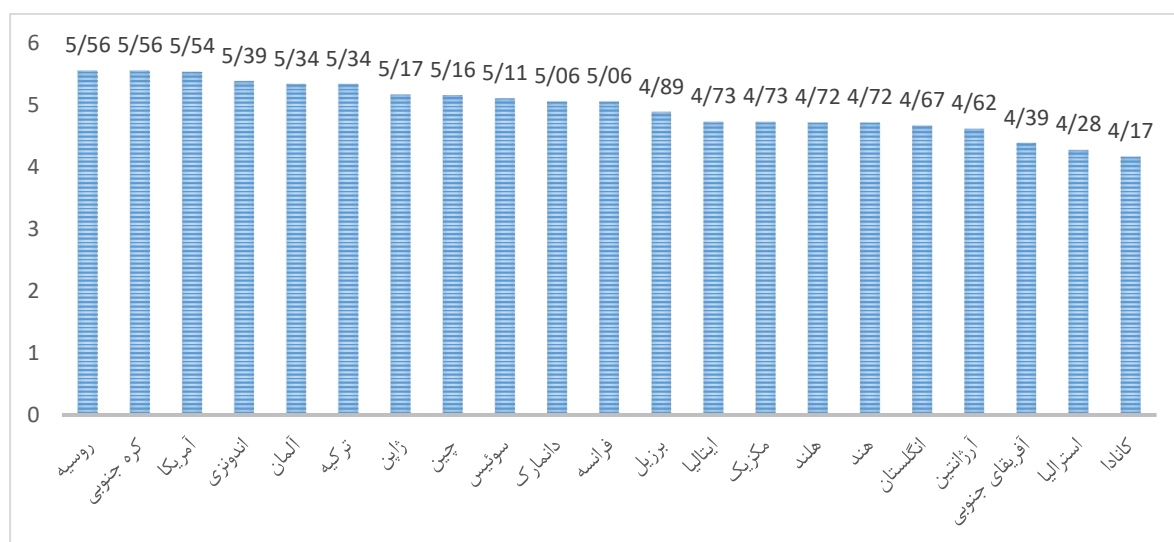
جدول ۶: تعیین وضعیت کتابخانه‌های آموزشگاهی منتخب کشورهای مورد مطالعه در ارائه خدمات

رتبه	کشور	میانگین سطح ارائه خدمات سنتی در فضای فیزیکی	رتبه	کشور	میانگین سطح ارائه خدمات در بستر مجازی
۱	روسیه	۳/۰۰	۱	چین	۲/۷۲
۲	آمریکا	۲/۹۳	۲	کره جنوبی	۲/۶۷
۳	کره جنوبی	۲/۸۹	۳	آمریکا	۲/۶۱
۳	اندونزی	۲/۸۹	۴	روسیه	۲/۵۶
۴	هند	۲/۷۸	۴	ترکیه	۲/۵۶
۴	ترکیه	۲/۷۸	۴	آلمان	۲/۵۶
۴	سوئیس	۲/۷۸	۵	اندونزی	۲/۵۰
۴	آلمان	۲/۷۸	۵	ژاپن	۲/۵۰
۴	برزیل	۲/۷۸	۶	دانمارک	۲/۳۹
۵	دانمارک	۲/۶۷	۶	فرانسه	۲/۳۹
۵	فرانسه	۲/۶۷	۶	هلند	۲/۳۹
۵	ژاپن	۲/۶۷	۷	سوئیس	۲/۳۳
۵	ایتالیا	۲/۶۷	۸	استرالیا	۲/۲۸
۶	آرژانتین	۲/۵۶	۹	مکزیک	۲/۱۷

رتبه	کشور	میانگین سطح ارائه خدمات سنتی در فضای فیزیکی	رتبه	کشور	میانگین سطح ارائه خدمات در بستر مجازی
۶	مکزیک	۲/۵۶	۱۰	برزیل	۲/۱۱
۶	کانادا	۲/۵۶	۱۱	انگلستان	۲/۱۱
۶	انگلستان	۲/۵۶	۱۲	ایتالیا	۲/۰۶
۷	چین	۲/۴۴	۱۲	آرژانتین	۲/۰۶
۸	آفریقای جنوبی	۲/۳۳	۱۲	آفریقای جنوبی	۲/۰۶
۸	هند	۲/۳۳	۱۳	هند	۱/۹۴
۹	استرالیا	۲/۰۰	۱۴	کانادا	۱/۶۱

مشاهده می‌شود کتابخانه‌های آموزشگاهی منتخب از کشورهای روسیه، آمریکا، کره جنوبی، اندونزی در ارائه خدمات سنتی در فضای فیزیکی بیشترین امتیاز را دارند و کتابخانه‌های آموزشگاهی منتخب از کشورهای چین، کره جنوبی، آمریکا، روسیه، ترکیه و آلمان بالاترین سطح ارائه خدمات را در بستر مجازی دارند. در مجموع همان‌گونه که در نمودار ۱ ارائه شده است:

نمودار ۱: وضعیت کلی ارائه خدمات در کتابخانه‌های آموزشگاهی منتخب کشورهای عضو گروه بیست

همان‌گونه که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود کتابخانه‌های آموزشگاهی منتخب از کشورهای روسیه، کره جنوبی، آمریکا و اندونزی در ارائه خدمات در هر دو بستر سنتی و فضای فیزیکی و بستر مجازی پیش‌تاز هستند.

پرسش سوم پژوهش: خدمات پیشنهادی جهت ارائه در کتابخانه‌های آموزشگاهی ایران کدام است؟

به‌منظور تبیین الگوی ارائه خدمات کتابخانه‌های آموزشگاهی ایران، ۲۷ خدمات ارائه‌شده از سوی کتابخانه‌های آموزشگاهی برگزیده جهان به‌منظور بررسی و تأیید در اختیار ۱۷ عضو پیل قرار گرفت و خدمات پیشنهادی جهت ارائه در کتابخانه‌های آموزشگاهی ایران حاصل از پیل دلفی‌فازی مورد تأیید جامعه خبرگان در دو بستر سنتی (فیزیکی) و مجازی کتابخانه مشخص شد و براساس میانگین قطعی حاصل از نظرات رتبه‌بندی گردید که نتایج حاصل در جدول ۷ ارائه شده است:

جدول ۷: خدمات پیشنهادی برای کتابخانه‌های آموزشی ایران

ردیف	خدمات کتابخانه‌های آموزشی ایران	بستر ارائه خدمت	میانگین قطعی نظرات
۷/۷۱	دسترس‌پذیری اعضا به مجموعه‌ای از انواع منابع به‌روز و مطابق سرفصل دروس وزارت آموزش و پرورش	مجازی	۷/۷۱
۷/۶۵	معرفی انواع خدمات کتابخانه به اعضا	فیزیکی	۷/۶۵
۷/۵۹	اجرای برنامه‌های ترویج کتاب‌خوانی (مسابقه کتاب‌خوانی، نشست کتابخوان در مدرسه، معرفی کتاب و...)	فیزیکی	۷/۵۹
۷/۵۳	ارائه کلیه خدمات توسط کتابدار متخصص	فیزیکی	۷/۵۳
۷/۴۷	امانت	فیزیکی	۷/۴۷
۷/۴۱	ارائه انواع منابع اطلاعاتی مورد نیاز دانش‌آموزان	مجازی	۷/۴۱
۷/۲۹	برگزاری کارگاه مهارت‌آموزی برای دانش‌آموزان	فیزیکی	۷/۲۹
۷/۲۹	اعلام اخبارهای دیرکرد بازگشت کتاب میز امانت به کاربران	مجازی	۷/۲۹
۷/۲۴	وجود بخش پرسش‌های متداول در سایت کتابخانه مدرسه که به صورت پرتکرار از سوی اعضا پرسیده شده است از کتابخانه	مجازی	۷/۲۴
۷/۱۲	ارائه خدمات جستجو در منابع کتابخانه	مجازی	۷/۱۲
۷/۱۲	آگاهی‌رسانی جاری (اعلام اخبار و تازه‌های مجموعه)	مجازی	۷/۱۲
۷/۰۶	پیگیری و تجمیع درخواست‌ها و سفارش و تهیه منابع و امکانات مورد نیاز مخزن، سالن مطالعه و سالن رایانه	فیزیکی	۷/۰۶
۷	راهبری مطلوب سایت (رابط کاربری متناسب) که اعضا از استفاده از سایت کتابخانه لذت ببرند	مجازی	۷
۷	دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی آموزشی	مجازی	۷
۶/۹۴	پشتیبانی و دسترسی پژوهشی کتابدار از دانش‌آموزان در فضای مجازی (سواد اطلاعاتی و دیجیتال)	مجازی	۶/۹۴
۶/۸۸	ثبت نام به صورت آنلاین و عضویت از راه دور	مجازی	۶/۸۸
۶/۸۸	ارتباط و تعامل با کتابخانه از طریق سایت (تابلوی اعلانات الکترونیکی، صندوق‌های پستی)	مجازی	۶/۸۸
۶/۸۲	معرفی کارکنان کتابخانه در سایت کتابخانه مدرسه	مجازی	۶/۸۲
۶/۷۶	وجود سایت اختصاصی کتابخانه و کانال کتابخانه در شبکه مجازی و ارائه خط مشی، ضوابط و راهنماها	مجازی	۶/۷۶
۶/۷۱	اشاعه گزینشی اطلاعات (ارائه اطلاعات درخواستی و مورد نیاز هر عضو از کتابخانه)	مجازی	۶/۷۱
۶/۷۱	امانت بین کتابخانه‌ای	مجازی	۶/۷۱
۶/۶۵	خدمات مرجع و راهنمای دسترسی به منابع خارج از کتابخانه	فیزیکی	۶/۶۵
۶/۴۷	خدمات تعاملی در فضای فیزیکی کتابخانه (وجود تالار گفتگو، پیشنهادات، نظرسنجی، اتاق کنفرانس و...)	مجازی	۶/۴۷
۶/۴۷	وجود میز مرجع مجازی جهت پاسخگویی ۲۴ ساعته به سوالات معلمان و دانش‌آموزان	مجازی	۶/۴۷
۶/۴۷	آموزش از راه دور (نشست مجازی کتاب‌خوانی و حمایت از برنامه درسی ...)	مجازی	۶/۴۷
۶/۲۹	ارائه خدمات به کاربران با زبان‌های مختلف	مجازی	۶/۲۹
۶/۱۲	خدمت کتابخانه شخصی	مجازی	۶/۱۲

نتایج حاصل از جدول ۴-۶ نشان داد از ۲۷ خدمت شناسایی شده، تمامی خدمات میانگین قطعی بالای ۶ را براساس آرای خبرگان کسب کردند، بنابراین همگی از سوی اعضای پنل دلفی توصیه می‌گردند، خدمت دسترس‌پذیری اعضا به مجموعه‌ای از انواع منابع به‌روز و مطابق سرفصل دروس وزارت آموزش و پرورش، با بالاترین میانگین قطعی (۷/۷۱) در بستر مجازی مورد تأیید جامعه خبرگان به‌عنوان اولویت ارائه خدمت در کتابخانه‌های آموزشی ایران قرار گرفت. خدمت کتابخانه شخصی در بستر مجازی با پایین‌ترین میانگین قطعی (۶/۱۲) جهت ارائه خدمات در کتابخانه‌های آموزشی مورد تأیید قرار گرفت. همچنین نتایج در شکل ۱ نیز قابل مشاهده است.

شکل ۱: خدمات پیشنهادی جهت ارائه در کتابخانه‌های آموزشگاهی ایران

همان طور که در شکل ۱ مشاهده شد تنوع خدمات قابل ارائه در بستر مجازی ۲ برابر تنوع ارائه خدمات در فضای فیزیکی کتابخانه‌های آموزشگاهی است که در شکل ۲ مؤثرترین خدمات پیشنهادی ارائه شده از سوی خبرگان جهت ارائه در کتابخانه‌های آموزشگاهی ایران معرفی شده است:

خدمات کتابخانه‌ای مؤثر

شکل ۲: مؤثرترین خدمات پیشنهادی جهت ارائه در کتابخانه‌های آموزشگاهی ایران

شکل ۲ آشکار ساخت از با اهمیت‌ترین خدماتی که باید در اولویت ارائه، در کتابخانه‌های آموزشگاهی ایران قرار گیرد، ارائه سیستم جستجو و دسترسی پذیر کردن منابع برای اعضا و ارائه کلیه خدمات توسط کتابدار متخصص به منظور برگزاری کارگاه‌های آموزشی، اجرای برنامه‌های ترویج کتابخوانی و ارائه خدمات آنلاین است.

بحث و نتیجه‌گیری

اگر به کتابخانه‌های آموزشی در عصر اطلاعات و ارتباطات و درحالی‌که همگان به «سواداطلاعاتی» توجه ویژه دارند، نگاه علمی‌تری شود، در رشد علمی معلمان و مربیان آموزشی و دانش‌آموزان بسیار سودمند خواهد بود. براساس مطالعاتی که در این حوزه صورت گرفت، مشاهده شد پژوهش‌های بسیاری بر وضعیت نامناسب کتابخانه‌های آموزشی کشور برای خدمات‌دهی به اعضا خود، تأکید ورزیده‌اند. با توجه به اهمیت این موضوع، تلاش شد ضمن شناسایی کتابخانه‌های آموزشی برگزیده جهان که در کشورهای برتر صنعتی عضو گروه بیست قرار دارند، خدمات ارائه شده از سوی سرآمدترین کتابخانه‌های هر کشور شناسایی گردد. از بین جامعه آماری، کتابخانه آموزشی برگزیده کشورهای روسیه، کره جنوبی، آمریکا و اندوزی در ارائه خدمات در فضای فیزیکی و مجازی سرآمدترین بودند. همان‌گونه که صدق‌گو (Sedghoo, 2025) اشاره دارد کتابخانه مدرسه شماره ۳، نیژنی نووگورود روسیه، با اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های متنوع با تمرکز بر توسعه خواندن که جهت ارائه خدمات مدرن و جدید به طور فعال با کتابخانه‌های محلی و مراکز فرهنگی روسیه همکاری دارد. کتابخانه آموزش انگلیسی برای کودکان چئونگپا کره جنوبی، با دسترس‌پذیری اعضا به منابع گسترده، در قالب‌های متنوع در جهت آموزش زبان به دانش‌آموزان پایه‌های ابتدایی در سئول فعالیت دارد. کتابخانه آکادمی فیلیپس اکستر امریکا، به‌عنوان بزرگترین کتابخانه دبیرستان جهان که در سال ۱۹۷۱ تأسیس شده از قدمت زیادی برخوردار است. کتابخانه مدرسه بین‌فرهنگی جاکارتا اندونزی دارای مجموعه گسترده‌ای به چندین زبان است که از ماهیت بین‌المللی و چندفرهنگی جامعه مدرسه حمایت می‌کند و مشتمل بر کتاب‌ها، کتاب‌های الکترونیکی، منابع دیجیتال، مجلات، پلتفرم‌های یادگیری الکترونیکی و سایر مواد چندرسانه‌ای است که برای ارائه خدمات به دانش‌آموزان از پیش‌دبستانی تا دبیرستان تهیه و قابل استفاده است. تحلیل ویژگی‌های کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه نشان داد که هر یک از این کتابخانه‌ها با رویکردها و ویژگی‌های خاص خود، نقش مهمی در ارتقای فرآیند یادگیری و فرهنگ مطالعه دانش‌آموزان ایفا می‌کنند. بیشتر کتابخانه‌های مورد مطالعه با تمرکز بر منابع دیجیتال و فناوری‌های نوین، توانسته‌اند تجربه کاربری بهتری را برای دانش‌آموزان فراهم کنند، کتابخانه‌هایی مانند کتابخانه واسکونسولوس در مکزیک با طراحی مدرن و یکپارچه‌سازی فناوری، نمونه‌هایی برجسته از تلفیق سنت و مدرنیته در خدمات کتابخانه‌ای هستند. کتابخانه‌های بین‌المللی مانند کتابخانه بین‌المللی مدرسه زوگ و لوزرن در سوئیس و کتابخانه بین‌المللی مدرسه پکن در چین، با ارائه منابع متنوع و چندفرهنگی، به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا در محیط‌های چندفرهنگی و جهانی یاد بگیرند و مهارت‌های بین‌المللی خود را توسعه دهند. درنهایت این نتیجه حاصل شد که کتابخانه‌های آموزشی سرآمد در کشورهای مختلف با ارائه خدمات متنوع و متناسب با نیازهای محلی و بین‌المللی، نقش مهمی در ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش دانش‌آموزان ایفا می‌کنند. در مجموع ۲۷ خدمت مختلف از سوی جامعه آماری برای اعضایشان شناسایی شد که ۹ خدمت در بستر سنتی و در فضای فیزیکی کتابخانه ارائه شده است و ۱۸ خدمت در بستر مجازی از سوی جامعه آماری انجام پذیرفته بود که ثابت می‌کند تنوع ارائه خدمات در بستر مجازی از سوی جامعه آماری بیشتر است.

خدمت امانت با بیشترین فراوانی دارای بالاترین میانگین برابر ۳ که پراهمیت‌ترین خدمت به‌منظور ارائه خدمات در کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه شناخته شد که با یافته‌های فهیم نیا و منطق (Fahimnia & Mantegh, 2013) همسو بود و نشان داد کیفیت ارائه این خدمت نقش شایان توجهی در تأمین رضایت اعضا خواهد داشت.

ارائه خدمت امانت بین کتابخانه‌ای با کمترین میانگین برابر ۲/۱۳ گزارش شده است که نشان داد کمترین اولویت اهمیت ارائه خدمات را برای کتابخانه‌های مذکور دارد. این درحالی است که براساس یافته‌های تحقیقات گذشته (Thompson, Munson & Harper, 2021; Simard, Priem & Piwowar, 2020; Shrauger & Scharf, 2017; Williams & Woolwine, 2011; Khosravi & Abdolmajid, 2007) مشخص گردید در عصر دیجیتال کنونی که امکان امانت بین کتابخانه‌ای حتی در سطح بین‌المللی میسر شده است. بیش از پیش باید مورد تأکید کتابخانه‌ها جهت ارائه خدمت به اعضا در نظر گرفته شود.

در بخش بسترهای ارائه خدمات سنتی و فضای فیزیکی، مشاهده می‌شود که خدماتی مانند امانت و برنامه‌های ترویج کتاب‌خوانی با بیشترین درصد مورد تأکید جامعه آماری قرار گرفته اند؛ به ترتیب با اجرای ۱۰۰٪ و ۹۱/۳٪ نشان‌دهنده اهمیت بالای این خدمات در جذب و نگهداری اعضا کتابخانه‌های آموزشی است. نتایج با پژوهش راه‌جو و همکاران (Rahjou & et al, 2024) همسو بود. همچنین، کتابخانه‌ها در ارائه مدیریت کتابخانه و کتابدار متخصص و معرفی کتابخانه نیز عملکرد خوبی داشته‌اند، با درصدهای عملکردی ۷۸/۳٪ و ۷۳/۹٪. از سوی دیگر، خدماتی مانند پیگیری تجمیع درخواست‌ها و سفارش منابع با تنها ۳۰/۴٪ کمتر مورد تأکید جامعه آماری بودند این در حالی است که حریری، نوشین فرد و رادفر (Hariri, Noushinfard, and Radfar, 2014) نشان دادند توجه به این خدمت از ضروریات است که نشان‌دهنده نیاز به بهبود در این حوزه است. میانگین کلی برای این دسته‌بندی‌ها بین ۲/۲۶ تا ۳/۰۰ است که نشان‌دهنده پذیرش عمومی بالای خدمات از «تا حدی» تا «بله» است. همچنین، انحراف معیار پایین در اکثر خدمات نشان‌دهنده یکنواختی نظرات کاربران است، به جز در مورد پیگیری تجمیع درخواست‌ها تنوع بیشتری در عملکرد کتابخانه‌های مورد مطالعه مشاهده شد.

در بخش خدمات در بستر مجازی، خدماتی مانند جستجو و بازیابی با ارائه از سوی ۸۲/۶٪ جامعه آماری، مشخص شد که بیشترین اهمیت و کارایی را در کتابخانه‌های مورد مطالعه جهت دسترسی به منابع دیجیتال دارند. همچنین، تنوع ارائه انواع منابع اطلاعاتی با ارائه از سوی ۷۸/۳٪ جامعه آماری نیز به خوبی مورد استقبال قرار گرفته است و نشان داد مطابق یافته‌های تحقیقات گذشته (Hannah Shirley & Nair, 2024; Fagbemi, Abdurahaman & Ahmedsenior, 2023; Asselin, 2021) ضرورت اجرای آن به خوبی از سوی جامعه آماری مراعات شده است.

با این حال، خدماتی مانند ارائه خدمات به کاربران با زبان‌های مختلف با تنها ۱۳٪ کمترین اهمیت ارائه به‌عنوان خدمت را داشته‌اند و بیشترین درصد جامعه آماری چنین خدمتی را ارائه نمی‌کردند (۶۰/۹٪). این نشان‌دهنده نیاز به افزودن گزینه‌های چندزبانه در وبسایت کتابخانه‌های مورد مطالعه است. همچنین، امانت بین کتابخانه‌ای با ۳۹/۱٪ ارائه از سوی جامعه نیز نیازمند توجه بیشتری جهت ارائه خدمت به اعضا باید مورد تأکید قرار گیرد. میانگین کلی برای خدمات مجازی بین ۱/۵۲ تا ۲/۸ است که نشان‌دهنده پذیرش متغیر این خدمات است، و انحراف معیار بالا در برخی از آن‌ها مانند میز مرجع مجازی و دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی آموزشی تنوع نظرات و تجربیات مختلف جامعه آماری را در ارائه این خدمات منعکس می‌کند.

از ۲۷ خدمت شناسایی شده، جهت ارائه الگو خدمات برای کتابخانه‌های آموزشی ایران، با تشکیل پنل دلفی با حضور ۱۷ نفر از خبرگان حوزه در کشور مشخص شد خدمت دسترسی‌پذیری اعضا به مجموعه‌ای از انواع منابع به‌روز و مطابق سرفصل دروس وزارت آموزش و پرورش، با بالاترین میانگین قطعی (۷/۷۱) در بستر مجازی مورد تأیید جامعه خبرگان به‌عنوان اولویت ارائه خدمت در کتابخانه‌های آموزشی ایران قرار گرفت. خدمت کتابخانه شخصی در بستر مجازی با پایین‌ترین میانگین قطعی (۶/۱۲) جهت ارائه خدمات در کتابخانه‌های آموزشی مورد تأیید قرار گرفت که با نتایج میرغفوری و مکی (۱۳۸۶) همسو بود.

پیشنهادهای

با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد زیر ارائه می‌شود:

- دسترسی‌پذیری دانش‌آموزان و معلمان و والدین به مجموعه‌ای از انواع منابع به‌روز و مطابق سرفصل دروس وزارت آموزش و پرورش ایران، با کسب بالاترین میانگین قطعی (۷/۷۱) در بستر مجازی مورد تأیید جامعه خبرگان به‌عنوان اولین اولویت اهمیت ارائه خدمت در کتابخانه‌های آموزشی ایران تأکید شده است. پیشنهاد می‌گردد در

سامانه شبکه آموزشی دانش‌آموان ایران (شاد) بخشی از سوی وزارت آموزش و پرورش به کتابخانه‌های آموزشی کشوری کشور بدین منظور اختصاص یابد.

- **امانت و برنامه‌های ترویج کتاب‌خوانی** با بیشترین درصد مورد تأکید کتابخانه‌های آموزشی برگزیده جهان قرار گرفته اند (به ترتیب با اجرای ۱۰۰٪ و ۹۱/۳٪) که نشان‌دهنده اهمیت بالای این خدمات در جذب و نگهداری اعضا کتابخانه‌های آموزشی دارد. تأکید بر اجرا و پیاده‌سازی آن در کتابخانه‌های آموزشی ایران توصیه می‌گردد.
- **در بخش خدمات در بستر مجازی، خدماتی مانند جستجو و بازیابی** با ارائه از سوی ۸۲/۶٪ جامعه آماری، مشخص شد که بیشترین اهمیت و کارایی را در کتابخانه‌های مورد مطالعه جهت دسترسی به منابع دیجیتال دارد. همچنین، **تنوع ارائه انواع منابع اطلاعاتی** با ارائه از سوی ۷۸/۳٪ جامعه آماری نیز به خوبی مورد استقبال و تأکید کتابخانه‌های آموزشی برگزیده جهان قرار گرفته بود، پیشنهاد می‌گردد کلیه خدمات مذکور که مورد تأیید خبرگان ایران قرار گرفته جهت ارائه در کتابخانه‌های آموزشی کشور مورد تأکید قرار گیرد.
- کتابخانه‌های آموزشی برگزیده جهان تأکید ویژه‌ای بر **ارائه کلیه خدمات توسط کتابدار متخصص** داشته‌اند، پیشنهاد می‌گردد، نظر به توجه ویژه جامعه آماری به این موضوع، کتابخانه‌های آموزشی ایران نیز آن را در اولویت خدمات‌دهی به اعضایشان در نظر داشته باشند.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- انجام پژوهشی مشابه پژوهش حاضر با هدف طراحی و ارزیابی روش‌های مؤثر برای ارزیابی خدمات کتابخانه‌های مدارس به‌منظور بهبود کیفیت و کارایی آنها با استفاده از نظرسنجی و مصاحبه پیشنهاد می‌گردد.
- با توجه به این که نتایج بررسی نشان داد به‌کارگیری فناوری‌های مختلف دیجیتال نقش شایان توجهی در تأمین رضایت دانش‌آموزان از خدمات کتابخانه‌های آموزشی مورد مطالعه داشت، انجام پژوهشی در زمینه تأثیر استفاده از فناوری‌های نوین در کیفیت خدمات کتابخانه‌های آموزشی ایران و ارزیابی رضایت‌سنجی دانش‌آموزان در این زمینه توصیه می‌گردد.
- برگزاری دوره‌های آموزشی از جمله معرفی مهم‌ترین خدمات، در کتابخانه‌های سرآمد جهانی، از سوی جامعه آماری پژوهش مورد تأکید قرار گرفته است. انجام مطالعه تأثیر برگزاری دوره‌های آموزشی سواد اطلاعاتی (چگونگی جستجو و استفاده از منابع اطلاعاتی) در کتابخانه‌های مدارس بر مهارت‌های تحقیقاتی و پژوهشی دانش‌آموزان ایرانی پیشنهاد می‌گردد.

References

- Akande, S. O., & Bamise, O. F. (2017). The role of school library in academic motivation of secondary school students in Osun State, Nigeria.
- Asselin, M. (2021, March). Factors of effective school libraries: a survey of perspectives of teachers, teacher-librarians, and principals. In *IASL Annual Conference Proceedings* (pp. 1-16).
- Azhdeh, F., & Sepehr, F. (2011). A study of the infrastructure for providing information services in educational (high school) libraries in Hamadan city. *Danesheshani (Library and Information Sciences and Information Technology)*, 4(14), 1-13. SID. <https://sid.ir/paper/193285/fa> (in Persian)
- Baro, E., & Eze, M. (2016). Enhancing quality learning: The impact of school library services to students in Nigeria. *School Libraries Worldwide*, 22(1), 8-19. <https://doi.org/10.29173/slww6902>
- Baybordi, A., Bahri Sales, J., Jabarzadeh Kangarloui, S. & Zvari Rezaei, A. (2023). A combined fuzzy Delphi and fuzzy DEMATEL algorithm in designing and explaining banks' relational capital. *Government Accounting*, 8(2), 81-90. (in Persian)
- Bazargan Harandi, A., Hejazi, A. & Sarmad, Z. (2024). *Research Methods in Behavioral Sciences*, Tehran: Aghe. (in Persian)

- Benard, R., & Dulle, F. (2014). Assessment of access and use of school library information resources by secondary schools students in Morogoro Municipality, Tanzania. *Library philosophy and practice*, 0_1. http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1107?utm_source=digitalcommons.unl.edu%2Flibphilprac%2F1107&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
- Bigdeli, Z., & Zolfaghari Asl, L. (2017). An Investigation and Comparison of High-School Teachers and Students of Ahvaz Viewpoints on the Necessity of School Libraries and Librarians. *Research on Information Science and Public Libraries*, 23 (1), 71 – 87. (in Persian)
- Chow, S. K. Y., & Wong, J. L. K. (2020). Supporting academic self-efficacy, academic motivation, and information literacy for students in tertiary institutions. *Education Sciences*, 10(12), 361. <https://doi.org/10.3390/educsci10120361>
- Cohen, R., Katz, I., Aelterman, N., & Vansteenkiste, M. (2023). Understanding shifts in students' academic motivation across a school year: The role of teachers' motivating styles and need-based experiences. *European Journal of Psychology of Education*, 38(3), 963-988. <https://doi.org/10.1007/s10212-022-00635-8>
- Fagbemi, V. Y., Abdurahman, F. R., & Ahmedsenior, H. M. (2023). School libraries service delivery through information and communication technologies awareness: A factor for building skills for sustainable development. *International Journal of Applied Technologies in Library and Information Management*, 9(1), 52-59. <https://www.ajol.info/index.php/jatlimi/article/view/267611>
- Fahimnia, F., & Mantegh, H. (2013). Studying the role of quality of services in students trust toward Library: (The case of Central Library and Documents Center of University of Tehran). *Academic Librarianship and Information Research*, 47(2), 117-137. <https://doi.org/10.22059/jlib.2013.36415> (In Persian)
- Habibi, A., Jahantigh, F. F., & Sarafrazi, A. (2015). Fuzzy Delphi technique for forecasting and screening items. *Asian Journal of Research in Business Economics and Management*, 5(2), 130-143.
- Hannah Shirley, M., & Nair, B. M. (2024). The Role of School Libraries in Supporting Dyslexic Students: An Analysis of Resources and Services. *Library Progress International*, 44(3), 408-417.
- Hariri, N., Noushinfard, F., & Radfar, H. (2014). Selection and evaluation of electronic resources in digital libraries in Iran. *Danesheshani (Library and Information Sciences and Information Technology)*, 7(24), 69-83. SID. <https://sid.ir/paper/193438/fa> (in Persian)
- Heath, M. A., Smith, K., & Young, E. L. (2017). Using children's literature to strengthen social and emotional learning. *School Psychology International*, 38(5), 541-561. <https://doi.org/10.1177/0143034317710070>
- Houri, A., & Afshar, A. (2006). *Encyclopedia of Library and Information Science, under Educational Libraries*, Vol. 2. Tehran: National Library and Archives Organization of the Islamic Republic of Iran. (in Persian)
- Ifeyinwa, I. B., UMOH, G. G., Osuwa, I., & Ekpene, I. (2024). Roles of Librarians and School Counselors in establishment of Students Centered Libraries in The 21st Century: The Innovative Technological Settings. *Information Science*, 6(1), 69-85.
- Iremeka, F. U., Ezenwaji, I. O., & Ezenwaji, C. O. (2021). Roles of parent-teacher association in the management of school library. *Library Philosophy and Practice*, 5693.
- Jafari Baghiabadi, S. & Farshid, R. (2021). Tracking the mission and position of the school library in the upstream documents of the Islamic Republic of Iran. *Library and Information Science Research*, 11(1), 127-150. <https://doi.org/10.22067/infosci.2021.24164.0>(in Persian)
- Jafari Baghiabadi, S., Ramezanzadeh, M., Amini, Y., & Norouzi, A. (2023). Information organization in primary school children's and school libraries. *Library and Information Organization Studies*, 33(3), 3-24. doi: 10.30484/nastinfo.2022.3258.2165(in Persian)
- Keshav, M., Julien, L., & Miezal, J. (2022). The role of technology in era 5.0 in the development of Arabic language in the world of education. *JILTECH: Journal International of Lingua & Technology*, 1(2).
- Khosravi, M. & Abdolmajid, A. (2007). A study of the status of interlibrary loan services. *Journal of Information Processing and Management*, 23(1), 125-149. (in Persian)
- Lee, V. R., Tzou, C., Bang, M., Bell, P., Stromholt, S., Price, N., & Barron, B. (2017). Libraries as emerging spaces for computer-supported collaborative learning in schools and communities. Philadelphia, PA: International Society of the Learning Sciences. <https://repository.isls.org/handle/1/dx.doi.org/10.22318/csl2017.117>
- Merga, M. K. (2021). Libraries as wellbeing supportive spaces in contemporary schools. *Journal of Library Administration*, 61(6), 659-675. <https://doi.org/10.1080/01930826.2021.1947056>
- Neshat, N. and Hour, A. (2007). *Educational library in the library-centered school*, Tehran: Book Network: Chapar. (in Persian)
- Nikou, S. A. (2024). Student motivation and engagement in maker activities under the lens of the Activity Theory: A case study in a primary school. *Journal of Computers in Education*, 11(2), 347-365. <https://doi.org/10.1007/s40692-023-00258-y>
- Nwankwo, F. A., Akanwa, P. C., & Okorie, O. N. (2022). Management of School Libraries and Utilization of Library Resources by Secondary School Students in Rivers State. *Library Philosophy & Practice*.
- Ogbonna, J., & Eze, J. U. (2015). Reviving the reading culture: School library programmes in promoting voluntary reading amongst students: The case of Imo State, Nigeria. *Library Philosophy and Practice*, 1241(1), 1-28.
- Rahjou A, Noruzi A, Keramaty M, Salehi K. (2024). Engaging Students: The Power of School Libraries in the Digital Age. *Research on Information Science and Public Libraries*, 30 (1), 82-98. <http://publii.ir/article-1-2503-en.html> (in Persian)
- Saif, A. (2022). *Educational Measurement, Assessment and Evaluation*. Doran . (in Persian)

- Sedghgoo, S. (2025). *Examining the services of school libraries in the world in order to provide a model for Iran* [Master's Thesis, University of Qom]. (in Persian)
- Shonhe, L., & Marambe, E. M. (2019). Strategic framework for service delivery improvement in school libraries. *Information Impact: Journal of Information and Knowledge Management*, 10(2), 1-17. <https://doi.org/10.4314/iiikm.v10i2.1>
- Shrauger, K., & Scharf, M. (2017). Exploring the value of interlibrary loan.
- Simard, M. A., Priem, J., & Piwowar, H. (2020). How much does an interlibrary loan request cost? A review of the literature. *arXiv preprint arXiv:2009.04281*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2009.04281>
- Thompson, H. H., Munson, K., & Harper, J. B. (2021). Reinforcing each other: strategies to advance international interlibrary loan. *Information Discovery and Delivery*, 49(1), 36-44. <https://doi.org/10.1108/IDD-03-2020-0028>
- Williams, J. A., & Woolwine, D. E. (2011). Interlibrary loan in the United States: an analysis of academic libraries in a digital age. *Journal of Interlibrary Loan, Document Delivery & Electronic Reserve*, 21(4), 165-18. <https://doi.org/10.1080/1072303X.2011.602945>
- Willis, J., Hughes, H., & Bland, D. (2019). Students reimagining school libraries as spaces of learning and wellbeing. *School spaces for student wellbeing and learning: Insights from research and practice*, 121-137. https://doi.org/10.1007/978-981-13-6092-3_7
- Ziaei, S., Salami, M. & Motaghy Dadgar, A. (2016). Status of school libraries in Qom. *Sciences and Techniques of Information Management*, 2(3), 141-165. doi: 10.22091/stim.2016.770 (in Persian)

